

Development of Natural-Dyed Fabric Products from Pink Trumpet Tree Flowers to Promote Creative Tourism Under the Green University Concept

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์สีธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายใต้มหาวิทยาลัยสีเขียว

Susaraporn Tangtenglam

ศุภราภรณ์ แต่งตั้งลำ

Faculty of Hospitality Industry, Kasetsart University, Thailand

Corresponding author

e-mail: susaraporn.t@ku.th

Received 25-04-2025

Revised 30-09-2025

Accepted 07-10-2025

Doi: 10.69598/artssu.2025.5034.

How to Cite:

Tangtenglam, S. (2025).
Development of Natural-Dyed
Fabric Products from
Pink Trumpet Tree Flowers to
Promote Creative Tourism
Under the Green University
Concept. *Journal of Arts and Thai
Studies*, 47(3), E5034 (1-12).

Keywords: developing products,
fabric printing, natural materials,
pink trumpet tree (*Tabebuia
rosea*), creative tourism, green
university

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์,
การพิมพ์ผ้า, วัสดุธรรมชาติ,
ต้นชมพูพันธุ์ทิพย์, การท่องเที่ยวเชิง
สร้างสรรค์, มหาวิทยาลัยสีเขียว

Abstract

Background and Objectives: The pink trumpet tree (*Tabebuia rosea*) is a large tree known for its soft pink, bright pink, and white blossoms. This "Pink Trumpet Tree Road" has become a well-known attraction for both Thai and foreign tourists. To create the products that reflect the unique beauty of the pink trumpet tree, or to utilize this tree to generate income and develop new innovations, this research, highlights the importance of utilizing natural resources found within Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus—particularly the use of natural materials derived from the pink trumpet tree—and aligns with the university's strategic goal of enhancing resource management capacity for sustainability under changing conditions.

Methods: The design of fabric products using natural materials from the pink trumpet tree was divided into three steps: 1) preparing the raw materials, which includes the process of collecting pink trumpet tree flowers and methods for preserving them in conditions suitable for use as printing materials, as well as the ingredients needed to ensure the fabric patterns are durable; 2) printing the fabric to create the finished fabric; 3) transforming the printed fabric into various products that use the pink trumpet tree patterned fabric as a main component.

Results: The study found that the pink trumpet tree can be a viable natural material for textile product development. Fallen blossoms and leaf stalks were used to enhance the beauty of the patterns. The fabrics printed with these natural components were then transformed into various eco-friendly or low-carbon products such as scarves, shirts, bags, tablecloths, and pillowcases. These items were marketed under the brand name "Watthana Setthasawat" to honor the university's first vice president, who was instrumental in planting the pink trumpet trees, and to be in line with the name of the Pink Trumpet Tree Road.

At the same time, a creative tourism activity base was designed, allowing visitors to observe or participate in fabric-making using natural materials and the leaf-printing technique with consideration for maximizing the use of the university's natural resources and adhering to the principle of causing no environmental impact.

Application of this study: The technique of transferring colors and patterns from nature (leaves) onto fabric and materials made from natural fibers (printing process) through a heat method known as eco printing is an innovation that meets all needs and requires low investment. Therefore, we collaborated to test printing leaves onto 100% cotton fabric using color-fixing agents, including fruit extracts and rust water. This was a trial-and-error printing process until a beautifully colored and patterned leaf-printed fabric was achieved that was durable, safe from chemical dyes, and one-of-a-kind. The printed fabric was then used to create a variety of products for sale, generating income under The Premium @KU within KUniverse, which integrates the academic excellence and research work of the faculty of Kasetsart University.

Conclusions: The pink trumpet tree can serve as a natural material that can be developed into textile products by using the fallen flowers from the tree, as well as the leaf stalks, to enhance the beauty of the fabric patterns. This allows for the creation of various eco-friendly or low-carbon products made from the fabric printed with the components of *T. rosea*, including scarves, shirts, bags, tablecloths, and pillowcases, under the brand "Watthana Setthasawat." This brand pays tribute to the first vice president who initiated and developed the planting of the pink trumpet trees, in alignment with the name of Chompoo Pantip Road. However, it can also be expanded into designing creative tourism activities in line with the green university concept, which includes demonstrations of fabric-making using natural materials or allowing visitors to participate in activities such as printing leaf patterns on fabric. This initiative considers the optimal use of natural resources within the university while also adhering to principles that do not negatively impact the environment.

บทคัดย่อ

ที่มาและวัตถุประสงค์: ชมพูพันธุ์ทิพย์ เป็นไม้ขนาดใหญ่มีดอกสีชมพูอ่อน ชมพูสด และขาว ถนนชมพูพันธุ์ทิพย์ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ การสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ความสวยงามของต้นชมพูพันธุ์ทิพย์หรือการนำมาต้นชมพูพันธุ์ทิพย์มาต่อยอดให้เกิดรายได้หรือการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ จึงทำให้งานวิจัยนี้เห็นความสำคัญการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในพื้นที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่ใช้วัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ และยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อความยั่งยืนภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลง

วิธีการศึกษา: การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าที่ใช้วัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 1) การเตรียมวัตถุดิบตั้งแต่กระบวนการเก็บดอกชมพูพันธุ์ทิพย์และวิธีการเก็บรักษาของสภาพที่สามารถนำมาเป็นวัสดุในการพิมพ์ลายผ้าได้ รวมทั้งส่วนผสมเพื่อให้ลายผ้าติดคงทนนาน 2) ขั้นตอนการพิมพ์ผ้าเพื่อให้ผ้ามีสีสันสำเร็จรูป 3) การนำไปแปรรูปทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้วัสดุผ้าพิมพ์ลายชมพูพันธุ์ทิพย์เป็นองค์ประกอบหลัก

ผลการศึกษา: จากการศึกษพบว่า ต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ สามารถเป็นวัสดุธรรมชาติที่สามารถนำมาต่อยอดในการทำผลิตภัณฑ์ผ้า โดยเอาส่วนเป็นดอกที่ร่วงโรยจากต้น รวมทั้งส่วนเป็นก้านใบเพื่อเพิ่มความสวยงามของลวดลายผ้า ทำให้สามารถนำผ้าที่ใช้การพิมพ์ด้วยส่วนประกอบต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ ไปแปรรูปผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำหรือรักษ์โลกได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ ผ้าพันคอ เสื้อ กระเป๋า ผ้าปูโต๊ะ ปลอกหมอน เป็นต้น ภายใต้แบรนด์ “วัฒนาเสถียรสวัสดิ์” เพื่อเป็นการสตูดิโอการบดคิดค้นแรกที่เป็นนักคิดนักพัฒนาปลูกต้นชมพูพันธุ์ทิพย์และสอดคล้องกับชื่อถนนชมพูพันธุ์ทิพย์ ขณะเดียวกันการออกแบบฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ คือ มีการสาธิตการทำผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติหรือให้ผู้เข้ามาเยี่ยมชมได้ลงมือทำกิจกรรมทำผ้าด้วยวิธีการการพิมพ์ลายไปไว้บนผืนผ้า โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคำนึงถึงหลักไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

การประยุกต์ใช้: เทคนิคการถ่ายเทสีและเส้นลายจากธรรมชาติ (ใบไม้) ลงบนผ้าและวัสดุที่เป็นเส้นใยจากธรรมชาติ (กระบวนการพิมพ์) โดยผ่านความร้อนที่เรียกว่า Eco Printing เป็นนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ทั้งหมดและใช้ทุนต่ำ จึงได้ร่วมกันทดสอบการพิมพ์ไปไม้ลงบนผ้าฝ้าย 100% โดยใช้ตัวช่วยติดสี ได้แก่ น้ำหมักผลไม้ และน้ำส้มเหลืก เป็นการพิมพ์แบบลองผิดลองถูกจนได้ผ้าพิมพ์ไปไม้ที่มีสีสันและเส้นสวยงาม คงทนปลอดภัยจากสารเคมีย้อมผ้าและมีชิ้นเดียวในโลกเท่านั้น นำผ้าที่กระบวนการพิมพ์ลวดลายเรียบร้อย ไปต่อยอดผลิตภัณฑ์หลากหลายวางจำหน่ายสร้างรายได้ The Premium @KU ภายใต้ KUniverse เป็นการบูรณาการความโดดเด่นด้านวิชาการและผลงานวิจัยของคณาจารย์ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทสรุป: ต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ สามารถเป็นวัสดุธรรมชาติที่สามารถนำมาต่อยอดในการทำผลิตภัณฑ์ผ้า โดยเอาส่วนเป็นดอกที่ร่วงโรยจากต้น รวมทั้งส่วนเป็นก้านใบเพื่อเพิ่มความสวยงามของลวดลายผ้า ทำให้สามารถนำผ้าที่ใช้การพิมพ์ด้วยส่วนประกอบต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ ไปแปรรูปผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำหรือรักษ์โลกได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ ผ้าพันคอ เสื้อ กระเป๋า ผ้าปูโต๊ะ ปลอกหมอน เป็นต้น ภายใต้แบรนด์ “วัฒนาเสถียรสวัสดิ์” เพื่อเป็นการสตูดิโอการบดคิดค้นแรกที่เป็นนักคิดนักพัฒนาปลูกต้นชมพูพันธุ์ทิพย์และสอดคล้องกับชื่อถนนชมพูพันธุ์ทิพย์ อย่างไรก็ตาม ยังสามารถไปต่อยอดการออกแบบฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางมหาวิทยาลัยสีเขียว คือ มีการสาธิตการทำผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติหรือให้ผู้เข้ามาเยี่ยมชมได้ลงมือทำกิจกรรมทำผ้าด้วยวิธีการการพิมพ์ลายไปไว้บนผืนผ้า คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงหลักไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

บทนำ (Introduction)

ผ้าที่พิมพ์ลายด้วยใบไม้ ดอกไม้ เป็นงานวิจัยเชิงนวัตกรรมรักษ์โลก การพิมพ์ลายผ้าด้วยพันธุ์พืชต่าง ๆ ดังเดิมเป็นองค์ความรู้ ตะวันตกเริ่มจากประเทศออสเตรเลีย เป็นผลิตภัณฑ์รักษ์สิ่งแวดล้อม รักโลก ไม่ใช้สารเคมี เมื่อนำใบไม้หลากชนิดวางลงบนตัวเนื้อผ้า ผ่านกระบวนการทางธรรมชาติ ก็จะได้ผลิตภัณฑ์ผ้าสีหลากชนิดไม่ซ้ำกัน เสมือนเป็นหนึ่งในตัวของผลิตภัณฑ์ ในกระบวนการผลิตแต่ละครั้ง เนื่องจากธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามฤดูกาล และสภาวะแวดล้อม ส่งผลให้สีสันทนใบไม้แต่ละใบทรงคุณค่าและ สวยงามตามธรรมชาติ การพิมพ์ลายผ้าด้วยสีธรรมชาติ เชื่อมโยงกับวิถีธรรมชาติ ง่ายต่อการบำรุงรักษา ประหยัดพลังงานและต้นทุน ในการดูแลผลิตภัณฑ์ผ้าสีธรรมชาติจึงเป็นสัญลักษณ์ของการรักษาความสมดุลของธรรมชาติและยังสร้างศิลปะขั้นที่ให้อรรถกถา และราคาผลผลิตของการพิมพ์ลายผ้าด้วยสีธรรมชาติไม่ใช้สารเคมีใช้สารจากธรรมชาติที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ขี้เถ้า เปลือก สาระส้ม ใบไม้ เปลือกไม้ รากไม้ สีใบไม้และดอกไม้บนผืนผ้าสวยงามตามธรรมชาติมีเอกลักษณ์ การพิมพ์ลายผ้าด้วยสีธรรมชาติ เป็นงานศิลปะที่สวยงามทำจากสีของใบไม้และดอกไม้ที่ออกแบบลาย

ต่าง ๆ บนผืนผ้าเส้นใยธรรมชาติ สามารถทำเพื่อใช้ส่วนตัว เป็นอาชีพหลักของคนรุ่นใหม่ หรืออาชีพเสริมหลังเกษียณอายุ (Churat, 2021)

การพิมพ์ผ้าโดยใช้เทคนิค Eco-printing หรือการย้อมผ้าโดยใช้สีธรรมชาติจากพืชพรรณไม้نانาชนิด เป็นเสน่ห์ของ Eco printing คือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของลายผ้าที่ได้ และลวดลายที่ไม่อาจคาดเดา (Saengsuwan, 2018) กล่าวว่าเป็นต้นสารที่เป็นสื่อในการจับสีหรือที่เรียกกันว่า มอร์แดนท์ (Mordant) และสารช่วยเปลี่ยนสีหรือโมดิไฟเออร์ (modifier) เพื่อช่วยในการทำให้สีไม่ติดทนนานตลอดจนความเป็นกรด และต่างที่มีผลต่อสีธรรมชาติที่พิมพ์ลงบนผืนผ้า ผ้าแต่ละชนิดจะรองรับสีจากธรรมชาติที่แตกต่างกัน แม้ว่าสีนั้นจะมาจากใบไม้ชนิดพันธุ์เดียวกันก็ตาม (Churat, 2021) กล่าวว่าการนำพืชพรรณไม้ที่เตรียมไว้จัดเรียงหรือวางบนผืนผ้าให้สวยงามตามความชอบของผู้ทำแล้วกดและม้วนแล้วนำไปต้มหรือหนึ่งเพื่อให้สีธรรมชาติของใบและดอกสามารถเกาะติดกับผืนผ้าสีและลวดลายของการพิมพ์ผ้ามาจากพืชพรรณไม้ที่เลือก ดังนั้นผ้าที่ใช้จึงต้องใช้ผ้าที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติด้วย ผ้าที่เหมาะสมสำหรับการพิมพ์แบบธรรมชาติหรือวัสดุธรรมชาติเท่านั้น เช่น กระดาษ หนังสือผ้าทอจากฝ้าย ผ้าลินิน และผ้าไหม จะทำให้ติดสีจากธรรมชาติได้ดี มีสีสวยงาม ชัดเจน (Churat, 2021) การผลิตเสื้อผ้าสีเขียวย้อมสีธรรมชาติจึงเป็นเทรนด์ใหม่ สำหรับผู้ที่รักสุขภาพชอบเสื้อผ้าที่ใส่แล้ว

ชมพูพันธุ์ทิพย์ มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Tabebuia rosea* และมีชื่อเรียกอื่น ๆ ได้แก่ ชมพูอินเดีย ธรรมบูชา ตาเบบูยา และแตรชมพู เป็นต้นไม้เขตร้อน มีต้นกำเนิดอยู่ในทวีปอเมริกาใต้ ก่อนจะมีการนำไปปลูกในประเทศต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย รวมถึงประเทศไทยด้วย ลักษณะเป็นต้นไม้ขนาดกลาง สูงประมาณ 8-25 เมตร ใบประกอบรูปนิ้วมือ 5-7 ใบ ออกดอกเป็นช่อ ช่อละ 5-8 ดอก กลีบดอกมีทั้งสีชมพูอ่อน ชมพูสด และสีขาว ตรงกลางดอกสีเหลือง ดอกบานเต็มที่จะมีความกว้างประมาณ 5-8 เซนติเมตร โดยทั้งใบในช่วงเดือนพฤศจิกายน-มกราคม และออกดอกในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ซึ่งใช้ระยะเวลาบานประมาณ 2 สัปดาห์ ก่อนที่ดอกจะร่วงโรยไป

อย่างไรก็ตาม ชมพูพันธุ์ทิพย์จะออกดอกเพียงปีละครั้งเท่านั้น ในช่วงกลางถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ไปจนถึงเดือนมีนาคม สำหรับต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้ปลูกขึ้นมากกว่า 30 ปี มีจำนวนมากกว่า 200 ต้น โดยเฉพาะที่บริเวณ ริมถนนวัฒนาเสถียรสวัสดิ์ (ถนนโรงเรียนสาริต) ที่จะปลูกเป็นแนวยาวเมื่อยามออกดอกบานเต็มที่แล้ว จะมีสีชมพูสดใสแล้วยังเกิดเป็นลักษณะของ อุโมงค์ชมพูพันธุ์ทิพย์ หรือ ถนนชมพูพันธุ์ทิพย์

จากการประกาศผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวโลก ปี 2564 (UI Green Metric World University Ranking 2021) เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ที่ผ่านมา ผลปรากฏว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับการจัดอันดับให้เป็นสถาบันการศึกษาสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สุดในโลก ติดท็อป 50 มหาวิทยาลัยสีเขียวโลก และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้รับการจัดอันดับเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวอันดับที่ 1 ของไทย ต่อจากนั้น เริ่มมีมหาวิทยาลัยของไทยรวมถึงมหาวิทยาลัยทั่วโลกเข้าร่วมการจัดอันดับมากขึ้นเรื่อย ๆ พร้อมกับมีการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี ซึ่งในแต่ละปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้นำจุดอ่อนและจุดแข็งที่ได้รับมาพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องเช่นกัน เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งความสุขและยั่งยืน พร้อมกับการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวที่เราภาคภูมิใจ

ขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จึงเป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ในการเยี่ยมชมถนนสายสีชมพูที่สวยงามมากที่สุดในประเทศไทย ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการเยี่ยมชมดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดรายได้ให้กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน และยังไม่มีการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความสวยงามของต้นชมพูพันธุ์ทิพย์หรือการนำมาต้นชมพูพันธุ์ทิพย์มาต่อยอดให้เกิดรายได้หรือการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในพื้นที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ก่อให้เกิดรายได้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ใช้วัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ และยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อความยั่งยืนภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลง เป็นที่มาของวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์สีธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายใต้มหาวิทยาลัยสีเขียว

วัตถุประสงค์การศึกษา (Research Objectives)

เพื่อวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าที่ใช้วัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

เพื่อความเข้าใจในการวิจัยที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดการพิมพ์ผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติ

การย้อมสีธรรมชาติ หากลดการใช้สารเคมีสามารถช่วยลดการเกิดโรคต่าง ๆ เช่น ระบบทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง เป็นต้น จากการย้อมที่เกิดจากย้อมผ้าด้วยสีเคมีที่มีกลิ่นฉุน แสบจุก จากผลดังกล่าวทำให้กลุ่มอาชีพหันกลับมาย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติเพราะสีธรรมชาติละการย้อมผ้าด้วยธรรมชาติ ลักษณะผ้าที่ได้จะมีความโดดเด่นเฉพาะ นอกจากนี้สีธรรมชาติเป็นสีที่ได้จากพืชและแร่ธาตุต่าง ๆ สามารถนำมาย้อมได้ทั้งแบบย้อมร้อนและแบบย้อมเย็น (Manori et al., 2021) การสกัดสีธรรมชาติ สีที่สกัดได้จากวัตถุดิบที่มาจากพืช สัตว์ และแร่ธาตุต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการตามธรรมชาติ แหล่งวัตถุดิบของสีธรรมชาติสามารถหาได้จากต้นไม้ ใบไม้ และจากบางส่วนของสัตว์หลายชนิด สามารถให้สีตามที่เรากำลังต้องการและด้วยกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างกันทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความสวยงามและสีที่หลากหลายนั่นเอง ในผลิตภัณฑ์ที่นิยมมากคือ สีย้อมผ้า แหล่งวัตถุดิบสำหรับสีย้อมผ้าธรรมชาติที่มักนำมาใช้กันมักเป็น พืช สัตว์และแร่ธาตุที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่น (Choawunklang & Pasaja, 2013) ข้อดีของสีธรรมชาติคือ ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้ประโยชน์จากธรรมชาติวัตถุดิบหาได้ง่ายในชุมชนและการย้อมสีธรรมชาติ สามารถถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น และการย้อมสีธรรมชาติมีความหลากหลายตามชนิด อายุและส่วนของพืชที่ใช้ตลอดจนชนิดของสารกระตุ้น หรือขั้นตอนการย้อม ข้อจำกัดของสีธรรมชาติคือ ปริมาณสารสีในวัตถุดิบย้อมสีมีน้อย ทำให้ย้อมได้สีไม่เข้มหรือต้องใช้วัตถุดิบปริมาณมาก ส่วนปัญหาด้านการผลิตคือ ไม่สามารถผลิตได้ในปริมาณมากและไม่สามารถผลิตสีตามที่ต้องการ สีที่ได้อาจมีความคงทนต่อแสงต่ำ และคุณภาพการย้อมสีธรรมชาติควบคุมได้ยาก การย้อมสีให้สีเหมือนเดิมจึงทำได้ยาก

ในยุคที่ผู้บริโภคมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ผ้าย้อมแบบ Eco Print กลายเป็นตัวเลือกที่น่าสนใจในวงการแฟชั่นและการตกแต่งบ้าน เนื่องจากเป็นเทคนิคการย้อมผ้าที่เน้นการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ โดยปราศจากสารเคมีอันตรายและส่งเสริมความยั่งยืน ด้วยลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ้า Eco Print จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับคนที่ต้องการสนับสนุนวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ

Eco Print เป็นเทคนิคการย้อมผ้าที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติเช่น ใบไม้ ดอกไม้ และพืชสมุนไพรในการสร้างลวดลายและสีสันบนผ้าไหม โดยกระบวนการนี้ไม่มีการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อทั้งผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม วัสดุธรรมชาติที่ใช้ย้อมจะถูกวางลงบนผ้า จากนั้นนำผ้าไปม้วนและต้มในน้ำร้อนเพื่อให้สีและลวดลายจากพืชติดบนผ้า กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่ลดการใช้สารเคมีแต่ยังช่วยสร้างลวดลายที่ไม่ซ้ำใคร เนื่องจากใบไม้และดอกไม้แต่ละชนิดมีสีและลักษณะพิเศษที่แตกต่างกันไป

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผ้าย้อมแบบ Eco Print เป็นทางเลือกที่ยอดเยียมสำหรับผู้รักในความงามของธรรมชาติและใส่ใจในสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการย้อมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลวดลายที่ไม่ซ้ำใคร ทำให้ผ้าไหม Eco Print เป็นที่ต้องการในตลาดแฟชั่นที่ต้องการความยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นการทำเสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน หรือแม้กระทั่งในงานศิลปะ การเลือกใช้ผ้าไหมย้อมแบบ Eco Print ไม่เพียงแต่เพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า แต่ยังช่วยสนับสนุนวิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อโลกของเราอีกด้วย

2. แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (product development) หมายถึง การทำให้ผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีลักษณะดีขึ้น ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้นหรือเป็นสิ่งที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม ผลิตภัณฑ์ใหม่ (new product) ต้องมีลักษณะสำคัญ คือ 1) มีลักษณะริเริ่มหรือเป็นเอกลักษณ์ (innovated product) กล่าวคือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะแตกต่างจากผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่โดยสามารถสนองความต้องการเดิมหรือ ความต้องการใหม่ของผู้ซื้อได้ 2) ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถทดแทนผลิตภัณฑ์เดิม แต่มีลักษณะแตกต่าง จากผลิตภัณฑ์เดิมอย่างเห็นได้ชัด หรือมีการปรับปรุงใหม่ (modified product) และ 3) ผลิตภัณฑ์เลียนแบบ (Me - too) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใหม่สำหรับองค์กรแต่เก่าสำหรับตลาดสินค้านั้น (Siriwan, 2015) ซึ่งการนำเสนอผลิตภัณฑ์ต่อตลาดใหม่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก ทุกฝ่ายเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและเพื่อผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพสูง ราคาต่ำ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน การตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ประกอบด้วย การค้นหาและประเมินความคิด การเลือกแนวความคิดเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ประกอบด้วยการค้นหาและประเมินความคิด การเลือกแนวความคิดเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เชื่อว่าจะประสบผลสำเร็จมากที่สุด การกำหนดโปรแกรมการตลาด การนำผลิตภัณฑ์เพื่อทดสอบตลาดรวมทั้งการแนะนำผลิตภัณฑ์ (Piboon, 2014) ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นหัวใจหลักในการสร้างเพิ่มมูลค่าของสินค้า และสามารถเพิ่มรายได้ให้กับการใช้ประโยชน์จากวัสดุธรรมชาติที่มีในพื้นที่จำนวนมาก รวมทั้งอาจจะเป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคตามสมัยพฤติกรรมนิยมที่เปลี่ยนแปลงไปที่คำนึงสิ่งแวดล้อม

3. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น Wurzbarger (2010)

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น Wurzbarger (2010) ในขณะที่ Binkhorst (2006) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่านักท่องเที่ยวจะเป็นผู้สร้างคุณค่าให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยวของตนเองจากการเลือกซื้อสินค้าและบริการเป็นการสร้างคุณค่าให้ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวแต่ละคนดังนั้นในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นักท่องเที่ยวแต่ละคนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไปตามภูมิหลังของแต่ละคน

Wisudthiluck et al. (2011) ได้อธิบายความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่มีชื่อว่าคริสปินเรย์มอนด์และเกร็กกริชาร์ดที่มาท่องเที่ยวประเทศแถบเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Richards & Raymond (2000) ได้ร่วมกันกำหนดคำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่า “การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้พัฒนาศักยภาพผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้อย่างจริงจังซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของจุดหมายปลายทางที่ไปเยือน” นอกจากนี้ “หากจะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะต้องจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ด้วย”

UNESCO (2006) ได้กำหนดคำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้ในการประชุมนานาชาติว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่จัดขึ้นใน พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) ที่เมืองซานตาเฟ มลรัฐนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกาไว้ว่า “การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความผูกพันและประสบการณ์ที่แท้จริงผ่านการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในงานศิลปะ มรดกทางวัฒนธรรม และคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกับคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรม”

Raymond (2007) ได้แก้ไขคำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งตกผลึกจากประสบการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศนิวซีแลนด์ว่า “รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้นโดยมุ่งเน้นความรู้สึกที่แท้จริงต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านประสบการณ์ที่เป็นกันเอง เน้นการฝึกปฏิบัติและมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ การฝึกปฏิบัติอาจจัดขึ้นเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในท้องถิ่นโดยเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้ค้นพบความคิดเชิงสร้างสรรค์จากการได้ใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่นนั้นๆ”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนส่งเสริมให้ทุกคนได้เห็นคุณค่าของทรัพยากรรอบตัวและเกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน โดยสร้างประสบการณ์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ สร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งให้นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้วัฒนธรรมและได้เข้าใจถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีการสอดแทรกความรู้และความตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สร้างรายได้ให้กับเจ้าของพื้นที่ การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว มีความชื่นชมและเข้าใจจิตวิญญาณของพื้นที่และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองอย่างไม่สิ้นสุด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการท่องเที่ยวที่นำพานักท่องเที่ยวไปสัมผัสความแท้จริงเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ผ่านการลงมือปฏิบัติที่จะได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองในท้ายที่สุด

วิธีการศึกษา (Research Methods)

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์สีธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในมหาวิทยาลัยสีเขียวใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการและเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้เทคนิค Eco Print เป็นเทคนิคการย้อมผ้าที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติ การพิมพ์ลายหรือรูปร่างของใบไม้ ดอกไม้และก้านใบลงบนผืนผ้าที่เป็นเส้นใยธรรมชาติ โดยอาศัยความร้อนจากการนั่งช่วยสกัดและถ่ายเทสีลงบนผืนผ้าสีใบไม้ ดอกไม้ ทำให้เกิดลวดลายที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของชิ้นงาน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การพัฒนาการพิมพ์ผ้า โดยประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน มีดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ มีวิธีการเตรียม 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เตรียมสารติดสี (mordant) 2) เตรียมผ้าที่ใช้ทำต้องใช้ผ้าที่เป็นเส้นใยธรรมชาติ 3) วิธีการผสมสารติดสี 4) เตรียมใบไม้และดอกไม้วิธีการเก็บวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ เก็บดอกชมพูพันธุ์ทิพย์ที่ร่วงโรยที่ไม่เกิน 1 วัน โดยการเก็บดอกนั้นควรเก็บเวลาตั้งแต่เช้าคือ 05.00-07.00 น. ยังเป็นดอกที่เพิ่งร่วงใหม่ๆ สังเกตจากจากดอกว่ามีรอยช้ำสีน้ำตาลหรือไม่ เมื่อเก็บได้แล้วให้ห่อด้วยผ้าชุบน้ำบิดหมาด เพื่อป้องกันความชื้นและความเหี่ยวแห้ง ที่สำคัญดอกชมพูพันธุ์ทิพย์มีเนื้อของผิวดอกที่อ่อนมาก สำหรับใบต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ให้เลือกใบที่มีลักษณะเล็ก ๆ จะทำให้มีลวดลายบนลายผ้าที่สวยงามกว่าใบขนาดใหญ่ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินเก็บพื้นที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน 5) เตรียมสีย้อม เช่น ผ่าง ครั่ง คุณ มะเกลือ ตะบูน

2. ขั้นตอนวิธีการทำ มีขั้นตอน 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วางผ้าที่แช่สารติดสี บนโต๊ะหรือพื้นที่จัดไว้ให้ตั้ง มีข้อควรระวังผ้าที่แช่แล้วต้องบิดให้หมาดหรือตากให้หมาด 2) วางใบไม้และดอกชมพูพันธุ์ทิพย์ตัดแต่งใบ วางเรียงให้ใบทางออกสวยงามทั่วผืนผ้าหรือตามใจชอบ 3) นำผ้ายัดมอดตากลงไปแช่ในสีที่เราเตรียมไว้ เช่น สีของเปลือกไม้ สีผ่าง สีครั่ง สีลูกมะเกลือ สีเปลือกถนนหรือสีเปลือกตะบูนแล้วนำไปหมักผ้าที่วางใบไม้เรียบร้อยแล้ว 4) เตรียมสายยางใสไม่สำหรับม้วนผ้าเตรียมให้พอดีความกว้างชิ้นงาน 5) นำพลาสติกคลุมชิ้นงาน 6) ม้วนชิ้นงาน การม้วนต้องให้แน่นเพื่อให้ใบไม้ติดแน่นกับผ้าจะได้ลายที่คมชัดและสวยงาม ม้วนเสร็จมัดด้วยหนังยาง 7) นำไปนึ่งในความร้อนอุณหภูมิ 90 องศา ประมาณ 90 นาที 8) แกะชิ้นงานแล้ววางผึ่งลมประมาณ 2-3 วัน แล้วค่อยนำไปซักล้าง ควรซักน้ำเปล่าก่อน แล้วค่อยซักน้ำยาซักผ้า

ส่วนที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้า คือ นำผ้าพิมพ์ผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ที่ได้ไปเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ผ้าพิมพ์ใบไม้และดอกไม้ชมพูพันธุ์ทิพย์ สามารถนำไปทำผลิตภัณฑ์จากผ้าได้หลากหลาย เช่น ปลอกหมอน ผ้าคลุมเตียง ผ้าปูโต๊ะ กระเป๋า หมวก เสื้อ ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ พวงกุญแจ ทำให้สามารถนำผ้าที่ใช้การพิมพ์ด้วยส่วนประกอบต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ ไปแปรรูปผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำหรือรักษ์โลกได้อย่างหลากหลาย ภายใต้แบรนด์ “วัฒนาเสถียรสวัสดิ์” ซึ่งทำให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าวัสดุจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์สามารถทำได้หลากหลายรูปแบบจนสามารถไปต่อยอดผลิตภัณฑ์หลากหลายวางจัดจำหน่ายสร้างรายได้ The Premium @KU ภายใต้ Kuniverse

วิจัยเชิงสำรวจประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้าในร้าน The Premium @KU สาขา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2567 - ธันวาคม 2567 จำนวน 300 คน ใช้เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มด้วยวิธีการจำเพาะเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือในการวิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อศึกษาความคิดเห็นและค่านิยมของผู้บริโภคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ประสิทธิภาพในการใช้ผลิตภัณฑ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

ผลการศึกษา (Research Results)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าที่ใช้วัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ พบว่า ต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ สามารถเป็นวัสดุธรรมชาติที่สามารถนำมาต่อยอดในการทำผลิตภัณฑ์ผ้า โดยเอาส่วนเป็นดอกที่ร่วงโรยจากต้น รวมทั้งส่วนเป็นก้านใบเพื่อเพิ่มความสวยงามของลวดลายผ้า ทำให้สามารถนำผ้าที่ใช้การพิมพ์ด้วยส่วนประกอบต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ ไปแปรรูปผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำหรือรักษ์โลกได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ ผ้าพันคอ เสื้อ กระเป๋า ผ้าปูโต๊ะ ปลอกหมอน เป็นต้น ภายใต้แบรนด์ “วัฒนาเสถียรสวัสดิ์” เพื่อเป็นการสดุดีรองอธิการบดีคนแรกที่เป็นนักคิดนักพัฒนาปลูกต้นชมพูพันธุ์ทิพย์และสอดคล้องกับชื่อถนนชมพูพันธุ์ทิพย์ ดังปรากฏใน Figure 1 - Figure 7

Figure 1 The Printed Fabric Is Made from the Unblended Color of the Pink Trumpet
(Source: Tangtenglam, 2025a)

Figure 2 The Printed Fabric Mixed with Colors from The Pink Trumpet Tree
(Source: Tangtenglam, 2025b)

Figure 3 The Shirt Made from Non-Blended Fabric
(Source: Tangtenglam, 2025c)

Figure 4 The Shirt Made from Natural Blended Fabric
(Source: Tangtenglam, 2025d)

Figure 5.1 Hat

(Source: Tangtenglam, 2025e)

Figure 5.2 Hat

(Source: Tangtenglam, 2025f)

Figure 6 Coin Purse

(Source: Tangtenglam, 2025g)

Figure 7 Shawl and Scarf

(Source: Tangtenglam, 2025h)

จากกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าที่ใช้วัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ สามารถไปต่อยอดและประยุกต์ใช้สำหรับการออกแบบฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ พบว่า การออกแบบฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางมหาวิทยาลัยสีเขียว คือ มีการสาธิตการทำผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติหรือให้ผู้เข้ามาเยี่ยมชมได้ลงมือทำกิจกรรมทำผ้าด้วยวิธีการการพิมพ์ลายไปไม้บนผืนผ้า คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงหลักไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ พบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์อยู่ในระดับมาก คือ ผู้ใช้ชอบซื้อสินค้าที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติมากกว่าสีเคมี ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.68) ผู้ซื้อมักจะเลือกซื้อสินค้าที่ทำจากผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.47) ผู้ซื้อจะเลือกซื้อผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ที่มีลวดลายและสีที่สามารถนำไปแปรรูปได้หลายรูปแบบ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.=0.78) ผู้ขายหรือผู้ผลิตควรมีข้อมูลที่ระบุคุณสมบัติและการใช้งานของสินค้า ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.83) ผู้ซื้อชอบลวดลายที่สมัยใหม่ ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.84) และสินค้าที่ดีไซน์จากนักออกแบบมักจะมีราคาแพงแต่ผู้ซื้อก็ยินดีที่จะซื้อ ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.78) 2) ผู้ใช้สินค้าผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก คือ เสื้อ ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.81) หมวก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.78) ผ้าพันคอ ($\bar{X} = 4.03$, S.D.= 0.83) พวงกุญแจ ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.80) กางเกง ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.82) ผ้าคลุมไหล่ ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.80) กระเป๋า ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.82) และผ้าปูโต๊ะ ($\bar{X} = 3.86$, S.D.= 0.81) 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ อยู่ใน

ระดับมาก คือ แสดงถึงความมาเยือนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.80) ลวดลายชิ้นเดียว ไม่ซ้ำแบบเหมือนผ้าทอหรือพิมพ์ลาย ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.83) ผลิตภัณฑ์สินค้าสีเขียว ลดปัญหาโลกร้อน ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.80) ความเป็นเอกลักษณ์ลวดลายเฉพาะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.79) ราคาของสินค้ามีความเหมาะสมกับคุณภาพ ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.84) และมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจสินค้าของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.86)

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา (Conclusion and Discussion)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าที่ใช้วัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ ต้นชมพูพันธุ์ทิพย์สามารถเป็นวัสดุธรรมชาติที่สามารถนำมาต่อยอดในการทำผลิตภัณฑ์ผ้า โดยเอาส่วนเป็นดอกที่ร่วงโรยจากต้น รวมทั้งส่วนเป็นก้านใบเพื่อเพิ่มความสวยงามของลวดลายผ้า ทำให้สามารถนำผ้าที่ใช้การพิมพ์ด้วยส่วนประกอบต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ ไปแปรรูปผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำหรือรักษ์โลกได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ ผ้าพันคอ เสื้อ กระเป๋า ผ้าปูโต๊ะ ปลอกหมอน เป็นต้น ภายใต้แบรนด์ “วัฒนาเสถียรสวัสดิ์” เพื่อเป็นการสดุดีรองอธิการบดีคนแรกที่เป็นนักคิดนักพัฒนาปลูกต้นชมพูพันธุ์ทิพย์และสอดคล้องกับชื่อถนนชมพูพันธุ์ทิพย์ ซึ่งสอดคล้องกับ Noipitak (2018) ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาผ้าพิมพ์สีธรรมชาติจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการนำวัสดุท้องถิ่นที่มีมาใช้ประโยชน์แล้วยังเป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะผ้าฝ้ายพิมพ์สีจากธรรมชาติถือว่าเป็นแฟชั่นรักษ์โลกแนวใหม่ที่กำลังได้รับความนิยมหรือการสร้างนวัตกรรมสิ่งทอสีเขียวของชุมชนและผู้รักสิ่งแวดล้อม ดังนั้นคุณค่าของการผลิตผ้าพิมพ์สีจากธรรมชาติและใช้สีจากใบไม้ที่มีในท้องถิ่นให้มีคุณค่าทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ขณะเดียวกันสอดคล้องกับ Pantung (2019) ที่พบว่า การออกแบบลวดลายผ้าทอได้แรงบันดาลใจจากการนำทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการออกแบบลวดลายที่เกิดจากดอกไม้ประจำบ้านหรือประจำถิ่นที่กลายเป็นลายพื้นฐานของหลายชุมชน Sarasuk & Wongmuek (2024) ซึ่งการออกแบบที่มีแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติรอบตัว การย้อมผ้าสีธรรมชาติแนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมความยั่งยืน ผสมผสานหัตถกรรมร่วมสมัย (contemporary craft) ในรูปแบบสไตล์โมเดิร์นผสมกับความมินิมอลลิสต์ (modern minimalist) เน้นการออกแบบที่มีความทันสมัยมีรูปแบบเรียบง่ายกำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ให้ความสนใจกับกระแสรักษ์โลก และการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น Boonsom (2022) ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีมุมมองว่าไม่ได้แค่มีประโยชน์ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์สีเขียวเท่านั้น ยังสามารถไปต่อยอดการออกแบบฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางมหาวิทยาลัยสีเขียว คือ มีการสาธิตการทำผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติ หรือให้ผู้เข้ามาเยี่ยมชมได้ลงมือทำกิจกรรมทำผ้าด้วยวิธีการการพิมพ์ลายใบไม้บนผืนผ้า คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงหลักไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ทั้งนี้กิจกรรมทั้งหมดได้ถูกพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของ หลักการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หรือ Creative Tourism The 3S Principles (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration Public Organization, 2018) ด้วยการสืบค้นร้อยเรียงและออกแบบกิจกรรมจากทุนวัฒนธรรมที่มีในท้องถิ่น พร้อมนำเสนอกิจกรรมอย่าง น่าสนใจ (stories) จากนั้นจึงเพิ่มเติมอรรถรส (senses) ลงในกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถลงมือทำ กับเจ้าบ้านผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 รวมถึงเสริมลีลา (sophistication) ในการออกแบบกิจกรรมให้โดดเด่น และดำเนินไปได้อย่างลื่นไหล

ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ใช้ชอบซื้อสินค้าที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติมากกว่าสีเคมี การใช้สีย้อมธรรมชาติเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นองค์รวมของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรมชุมชนที่มีการใช้ประโยชน์จากสีธรรมชาติเพื่อใช้ย้อมเส้นใยผ้าและตกแต่งเครื่องมือ (Chuanpit et al., 2009) ผู้ใช้สินค้าผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทเสื้อ สอดคล้องงานวิจัยของ Thongprasert

et al. (2020) พบว่ากลุ่มตัวอย่างนิยมผ้าพื้นเมืองที่ย้อมสีธรรมชาติ มีตลาดที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและ Supattharayan (2020) ได้สรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านผ้าทอมือจากลายบังไฟด้วยเทคโนโลยีการออกแบบที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมว่าผ้าทอมือสามารถสร้างรายได้และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกลุ่มเป้าหมายได้โดยเฉพาะผ้าพื้นสีธรรมชาติ ผ้าชิ้นมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ ผ้าขาวม้า ผ้าพันคอ ปลอกหมอน ชุดบุรุษและชุดสตรี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ แสดงถึงความมาเยือนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน แบรินด์จึงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของลูกค้า ไม่มีใคร อยากให้แบรนด์ของตัวเองเป็นตัวร้าย ดังนั้นแต่ละแบรนด์จึงต้องสร้างภาพลักษณ์การเป็นคนดีคนที่ห่วงใยโลก คนที่พร้อมจะแก้ปัญหาไปกับประชากรโลก จึงเป็นที่มาของการสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ด้วยกลยุทธ์การตลาดสีเขียว (green marketing) เป็นการเน้นให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของแบรนด์และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Limprakhon, 2022) ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความน่าสนใจและความภาคภูมิใจของลูกค้าเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการศึกษา (Research Recommendations)

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปต่อยอดการใช้ประโยชน์จากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์แห่งแรกของประเทศไทยได้แก่ สารสกัดของสีธรรมชาติผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
2. ผลการวิจัยสามารถนำไปพัฒนาหลักสูตรอบรมการทำผลิตภัณฑ์ผ้าจากวัสดุต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ให้แก่ผู้สนใจที่มีความต้องการองค์ความรู้ไปต่อยอดอาชีพ
3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ สามารถวางจัดจำหน่ายร้านค้าของฝากและออกบูธสินค้าขายให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศที่เดินทางมาเยี่ยมชมช่วงฤดูกาลต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ออกดอก
4. ผลการวิจัยสามารถนำไปพัฒนาออกแบบกิจกรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการเยี่ยมชม และบรรจุกิจกรรมการทำผ้าจากวัสดุชมพูพันธุ์ทิพย์ โปรแกรมนำเที่ยวไม่ไกลไปกำแพงแสน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายใต้มหาวิทยาลัยสีเขียว

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยฉบับเต็มเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์การพิมพ์ผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติจากต้นชมพูพันธุ์ทิพย์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มหาวิทยาลัยสีเขียว ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

รายการเอกสารอ้างอิง (References)

- Binkhorst, E. (2006). *The Co-Creation Tourism Experience*. Retrieved 13 April 2025, from <http://www.esade.edu/>
- Boonsom, K. (2022). *The Womenswear Branding Innovation from Hemp for Environmental Creative Crafts Target Group by Using Japanordic Cultural Capital Concept to Sustainability*. Master Thesis, M.A. in Creative Arts, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Choawunklang, W., & Pasaja, P. (2013). *The Studies Natural Extract in Dyeing Cotton*. Master Thesis, M.A. in Physics Program, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand. (In Thai)
- Chuanpit, S., & Others. (2009). *Manual on the Knowledge of Silk Dyeing from Natural Materials in the Northeastern Region*. Department of Sericulture, Ministry of Agriculture and Cooperatives: Bangkok. (In Thai)

- Churat, K. (2021). *Natural Dye Fabrics: Generating Income and Value from Nature, Science and Art*. Retrieved 28 April 2023, from <https://www.technologychaoban.com>.
- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration Public Organization. (2018). *Creating Creative Tourism Toolkit*. Bangkok: Book Plus.
- Limprakhon, K. (2022). *Green Marketing Trend, A New Opportunity in an Era That Cares About Nature*. Retrieved 13 April 2025, from <https://contentshifu.com/blog/what-is-green-marketing/>
- Manori, T., & Others. (2021). Development and Design of Natural Tie Dye Bags. *The Journal of Accounting Review Chiang Rai Rajabhat University*, 6(1), 87-95. (In Thai)
- Noipitak, C. (2018). The Design of Tie-Dye Patterns and Dyeing With Natural Colors: A Case Study of High School Students at Puranaawas School, Taling Chan District, Bangkok. *Journal of Fine Arts, Research, and Creativity*, 6(1), 246-265. (In Thai)
- Pantung, P. (2019). Participatory Development of Textile Products of Ban Phu Thong Community, Sukhothai Province. *Area Based Development Research Journal*, 11(4), 331-345. (In Thai)
- Piboon, T. (2014). *Strategic Management*. Bangkok: Amorn Printing. (In Thai)
- Raymond, C. (2007). Creative Tourism New Zealand. In G. Richards, & J. Wilson, (Eds.), In *Tourism, Creativity and Development*, (pp.145-158). London: Routledge.
- Richards, G., & Raymond, C. (2000). Creative Tourism. *ATLAS News*, 23, 16–20.
- Saengsuwan, S. (2018). Clothing. Retrieved 28 April 2023, from <https://readthecloud.co/entrepreneur-rissara/>
- Sarasuk, K. P., & Wongmuek, K. (2024). Pattern Design for Wood Block Printing on Mangrove Bark Dyed Fabric from The Identity of Khlong Pak Pid Community, Bang Saphan District, Prachuap Khiri Khan Province. *Journal of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University*, 16(1), 135-153. (In Thai)
- Siriwan, S. (2015). Impact of Foreign Worker Migration on Wage and Labor Market in Thailand. In A. P. Thanapat (Ed.), *Global Migration: Issues, Challenges and Perspectives*, (pp. 66–79). Hershey, PA: IGI Global.
- Supattharayan, T. (2020). Report on the 2020 Performance of the Handwoven Village Project From the Firework Pattern Using Environmentally Conscious Design Technology. Retrieved 8 May 2024, from <http://www.clinictech.ops.go.th/online/cmo/FinalReport/202010301056501.pdf>
- Tangtenglam, S. (2025a). Figure 1 *The Printed Fabric Is Made from the Unblended Color of the Pink Trumpet*.
- Tangtenglam, S. (2025b). Figure 2 *The Printed Fabric Mixed with Colors from The Pink Trumpet Tree*.
- Tangtenglam, S. (2025c). Figure 3 *The Shirt Made from Non-Blended Fabric*.
- Tangtenglam, S. (2025d). Figure 4 *The Shirt Made from Natural Blended Fabric*.
- Tangtenglam, S. (2025e). Figure 5.1 *Hat*.
- Tangtenglam, S. (2025f). Figure 5.2 *Hat*.
- Tangtenglam, S. (2025g). Figure 6 *Coin Purse*.
- Tangtenglam, S. (2025h). Figure 7 *Shawl and Scarf*.
- Thongprasert, N., & Others. (2020). Product Development to Premium Otop by Using Cultural Capital and Local Wisdom: A Case Study of Natural Dyed Silk of Hua Muang Weaving Women Group, Mahachanachai, Yasothon. *Journal of Graduate School of Pitchayatat*, 15(1), 95-108. (In Thai)
- UNESCO. (2006). What is Open and Distance Learning (ODL)? Retrieved 13 April 2025, from http://portal.unesco.org/education/en/ev.phpURL_ID=22329&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.
- Wisudthiluck, S., & Others. (2011). Creative Tourism Thailand. *Ancient City Journal*, 37(1), 75-87. (In Thai)

Development of Natural-Dyed Fabric Products from Pink Trumpet Tree Flowers, E5034 (1-12)

- Wongmuek, K. (2025). The Creation of Identity Color Palettes Using Natural Dyes for the Product Development of the Roi Rak Weaving Community, Pathum Rat District, Roi Et Province. *Journal of Arts and Thai Studies*, 47(1), E4027 (1-17).
- Wurzburger, R. (2010). Introduction to the Santa Fe & Unesco International Conference a Global Conversation on Best Practices and New Opportunities. In R. Wurzburger, (Ed.), *Creative Tourism: A Global Conversation How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide*, (pp. 15–25), Santa Fe & Unesco International Conference on Creative Tourism, October 25-27, 2006. New Mexico, USA.